

De OBA

Ook in 2013 de betrouwbare partner

Voor de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) was 2013 allerminst een ongeluksjaar. Er werden drie nieuwe vestigingen in gebruik genomen en het aantal leden nam toe met bijna tienduizend tot ruim 170.000. Ook het bezoek aan de bibliotheek zat in de lift, zoals eens te meer bleek op zaterdag 20 april toen minister Jet Bussemaker van OCW de tien miljoenste bezoeker van de Centrale Bibliotheek begroette. Voor alle vestigingen tezamen steeg het aantal bezoekers met 50.000 tot bijna 3,9 miljoen. Opvallend was daarnaast de grote toename van het gebruik van het digitaal netwerk in de bibliotheken, een trend die de komende jaren vast en zeker nog zal intensiveren. De OBA heeft zich daarmee ook in deze tijd van bezuinigingen en zelfs sluitingen in de Nederlandse bibliotheeksector, onverminderd en zelfbewust bewezen als betrokken en betrouwbare partner in het sociale, culturele en educatieve krachtenveld van onze dynamische hoofdstad.

Innovatieve koers

Wat betreft de huisvesting was 2013 met name voor Amsterdam Noord een topjaar. Nadat in januari filiaal Molenwijk een volledige metamorfose had ondergaan, betrokken in de zomer de filialen Nieuwendam en Banne Buiksloot hun nieuwe onderkomen. Beide bibliotheken trekken zij aan zij op met het Huis van de Wijk en zijn gesitueerd in een geheel vernieuwd winkelcentrum. Aan het eind van de zomer verhuisde ook filiaal Sloterveer naar een prachtige nieuwe vestiging in het multifunctioneel centrum De Honingraat. Gevolg van deze transformatie was dat de bezoek- en uitleencijfers in de eerste drie maanden na openstelling spectaculair stegen, waarmee de toegevoegde waarde van deze vernieuwingsslag en samenwerking eens te meer werd onderstreept. De innovatieve koers waarvoor de OBA heeft gekozen, komt evenzeer tot uitdrukking in het nieuwe concept voor het filiaal IJburg, dat als experimenteerplek voor de bibliotheek zal fungeren. Hiermee creëert de OBA een 'laboratorium' waar nieuwe vormen van bibliotheekgebruik kunnen worden getest alvorens ze in de staande organisatie te implementeren.

Motor van de organisatie

De vernieuwing van de bibliotheek staat of valt met de innovatiekracht van haar medewerkers. Zij zijn immers de motor van de organisatie. Daarom stond scholing en verder aangescherpte specialisatie ook in 2013 hoog op de agenda van ons totale team en werd voor de eerste keer de *OBA Innovatieprijs* uitgereikt. Winnaar werd Annemarie Bruins uit regio Nieuw-West die voor leerlingen van het primair onderwijs een boeiende en informatieve voorlichtingsfilm over de OBA ontwikkelde.

Nieuwe leden

Behalve de vernieuwing van een aantal vestigingen droeg de gerichte benadering van de scholen om alle kinderen persoonlijk lid te maken van de bibliotheek, bij aan de groei van het aantal leden. Datzelfde werd bewerkstelligd door het project *Leef en leer!* waarbij aan ruim drieduizend inburgeraars een bibliotheekpas is verstrekt waarmee hen toegang wordt geboden tot de bestanden van Oefenen.nl. Zo kunnen

zij zich voorbereiden op het inburgeringsexamen. Deze actie wordt in 2014 voortgezet. Tevens zal de OBA haar inspanningen richten op de scholen voor voortgezet onderwijs teneinde al deze leerlingen lid te maken van de bibliotheek.

Meer e-books

Met ingang van 2015 krijgen de Nederlandse openbare bibliotheken weer een eigen wettelijk kader waarin de overheid met name de positie van de landelijke digitale bibliotheek regelt. De nationale koepelorganisatie Bibliotheek.nl ging in 2013 verder met de uitrol van de landelijke digitale infrastructuur. Alle bibliotheekleden hebben op termijn toegang tot de Nationale Bibliotheekcatalogus, een initiatief waarvan de OBA een van de grote trekkers is. Ook werd in 2013 voortvarend gewerkt aan de uitbreiding van het landelijk aanbod van e-books, met als resultaat dat thans ruim vijfduizend e-books voor bibliotheekleden ter beschikking staan. Voor de aanschaf van e-books wordt op landelijk niveau steeds meer geld vrijgemaakt, zodat de bibliotheek op dit terrein de komende jaren een prominente positie kan opbouwen. Op lokale schaal zat de OBA evenmin stil waar het gaat om digitale ontwikkelingen. In de vorm van *Bibliotheek uit de kast* werd voor leerlingen van het voortgezet onderwijs bijvoorbeeld een tablettour door de bibliotheek ontwikkeld.

Activiteiten en campagnes

Zowel in de Centrale Bibliotheek als in de overige vestigingen vonden gedurende het jaar vele activiteiten, lezingen, exposities en workshops plaats. Van de schrijvers die de OBA in de loop van het jaar bezochten noemen we slechts Kees van Kooten, Oek de Jong, Mensje van Keulen en Jan Brokken. Uiteraard participeerde de bibliotheek volop in landelijke leescampagnes, zoals de Boekenweek, de Kinderboekenweek, de Maand van het Spannende Boek en de bibliotheekcampagne *Nederland Leest!* waarin dit jaar *Erik of het klein insectenboek* van Godfried Bomans centraal stond. De radiouitzendingen van *OBA Live* vanuit de Centrale Bibliotheek vonden ook in 2013 weer hun weg naar de luisteraar. Amsterdam FM deed er zelfs nog een schepje bovenop door nog meer programma's vanuit deze bibliotheek te verzorgen.

Minder uitleningen, meer inlichtingen

Het aantal uitleningen daalde in 2013 met bijna vijf procent naar ongeveer 3,5 miljoen. Dit is conform de landelijke trend waarbij - mede ten gevolge van de toename van de digitale bestanden - minder papieren boeken uitgeleend worden. Wat in dit opzicht eveneens meespeelt, is de beperking van het maximum aantal materialen (vijftig) dat per jaar geleend kan worden op de reguliere leenpas. Door de afschaffing van gratis internet vertoonde het gebruik hiervan via pc's van de OBA een dalende lijn. Daar staat tegenover dat er een grote stijging is te constateren van het aantal gebruikers dat met de eigen laptop naar de bibliotheek komt en daar inlogt op het wifi-netwerk. Benodigd daarvoor is de gebruikerspas. Tellingen laten zien dat aldus per week ruim 10.000 keer werd ingelogd op het OBA-netwerk. Het aantal verstrekte inlichtingen steeg in 2013 met meer dan 25.000 tot bijna 290.000.

Bezuinigingen

Zoals heel Nederland had ook de OBA te maken met de gevolgen van de financiële crisis. Ten gevolge van de geslonken overheidsmiddelen werd er op de Centrale

Bibliotheek de afgelopen jaren voor een miljoen euro bezuinigd. In 2013 werd het filiaal Overtoomse Veld (Nieuw-West) gesloten. Filiaal Bos en Lommer (West) werd qua ruimte gehalveerd en getransformeerd in een jeugdbibliotheek. Ondanks de financiële krapte hield de OBA onverkort vast aan haar uitgangspunten: goede spreiding, ruime openingsuren en contributievrijdom tot achttien jaar.

Centrale financiering

Het jaar 2013 stond ook in het teken van de overgang naar de centrale financiering die in 2014 van kracht wordt. Daarmee gaat de financiering van de OBA weer over van de stadsdelen naar de centrale stad. Gevolg van deze operatie is het indien van één begroting en het aanpassen van de gehele organisatie aan de nieuwe situatie.

Sociaal hart van de wijk

Steeds meer marktpartijen presenteren zich op onderdelen die traditiegetrouw behoorden tot het dienstverleningspakket van de bibliotheken. Het antwoord dat de OBA wil geven op deze uitdaging ligt niet alleen in het bieden van hoogwaardige, betrouwbare, onafhankelijke en kostenloze informatie, maar ook in de als stimulerend ervaren ontmoetingsfunctie van de bibliotheek. De moderne bibliotheek fungeert als sociaal hart van de wijk. De beschikbare vierkante meters in de publieke ruimte worden intensiever gebruikt, waarmee welzijns- en bezuinigingsdoelen van de overheid ondersteund worden en de samenwerking tussen diverse instellingen bevordert. Al met al lijkt de bibliotheek van nu nauwelijks nog op de boekenbibliotheek van vroeger. Meer en meer wordt zij een geïntegreerd kenniscentrum waarin oude en nieuwe vormen van informatie elkaar aanvullen en versterken. Bij dat alles verloochent de bibliotheek haar wortels niet. Leesbevordering, taalvaardigheid, integratie: het zijn nog altijd onze kerndoelen, maar tegelijkertijd blijft de OBA de komende jaren haar rol van toegangspoort tot kennis en cultuur voor alle Amsterdammers waarmaken. Fysiek én digitaal.